

29.5.2023

VN/8963/2023
VN/8963/2023-MMM-3

Maatilatalouden kehittämisrahasto

Viite: Talousarvioasetus (254/2004) 66i §

Maa- ja metsätalousministeriön kannanotto maatilatalouden kehittämisrahaston vuoden 2022 tilinpäätöksestä

Maa- ja metsätalousministeriön (ministeriö) tilinpäätöskannanotto perustuu ministeriön 30.3.2023 hyväksymään maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) vuoden 2022 tilinpäätökseen ja tilintarkastajan (Ryhmittymä BDO Audiator Oy/ BDO Oy) tilintarkastuskertomukseen. MMM esittää kannanottonaan viitekohdassa mainitun asetuksen perusteella Makeran vuoden 2022 tilinpäätökseen seuraavaa:

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tuki

Vuonna 2022 Makeran varoin edistettiin maa- ja metsätalousministeriön eri politiikkasektoreiden tavoitteita muun muassa maa- ja porotalouden investointeja tukemalla sekä rahoittamalla maa- ja elintarvikealan tutkimus- ja kehittämishankkeita.

Valtion vuoden 2022 toisessa lisätalousarviossa osoitettiin 35,7 miljoonan määräraha Makeraan. Tästä määrärahasta 35,0 miljoonaa euroa liittyi huoltovarmuutta ja vihreää siirtymää tukevaan kokonaisuuteen, josta 28,0 miljoonaa euroa oli tarkoitettu maatalojen energiantuotantoon ja -käyttöön sekä muihin huoltovarmuuteen liittyviin investointeihin ja 7,0 miljoonalla eurolla mahdollistettiin maksuvalmiuslainojen voimassa olevan lainsäädännön mukaisen myöntövaltuuden täysimääräinen käyttö. Lisäyksestä 0,7 miljoonaa euroa oli hallinnonalan sisäistä siirtoa valtion talousarvion momentilta 30.20.48 (Peltorakenteen kehittäminen) peltopankkipilotin toteuttamiseen Makerasta rahoitettavan tilusjärjestelytoiminnan maanostojen yhteydessä.

CAP-suunnitelman yhteydessä linjatun mukaisesti rakennetukilain mukaiset kokonaan kansallisesti Makerasta rahoitetut avustukset sekä peruskuivatustoiminnan tukeminen siirrettiin rahoitettavaksi osarahoitteisina CAP:n rahoituskehiksestä 2023 alkaen.

Maatalouden äkillisesti heikentyneen kannattavuus- ja maksuvalmiustilanteen sekä hallituksen 17.11.2021 vuoden 2022 täydentävän talousarvioesityksen yhteydessä tekemän pöytäkirjamerkinän mukaisen selvityksen perusteella rahaston johtokunta päätti valtiontakauksista maatalojen maksuvalmiuslainoille annetun lain (232/2019) mukaisten maatalouden maksuvalmiuslainojen valtiontausten käyttöönotosta. Haku avattiin vuoden 2022 helmikuussa.

Vuonna 2022 Makerasta rahoitettiin peruskuivatusta ja poro- ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain mukaisia hankkeita. Lisäksi eräisiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain mukaisiin kohteisiin oli mahdollista myöntää valtionlainoja Makeran varoin.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

b) Toiminnallinen tehokkuus

Rahasto hoiti säädösten mukaiset tehtävänsä sekä toteutti ministeriön Makeran toiminnalle asettamia toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita. Lisäksi rahasto toteutti omalta osaltaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle asettamia vaikuttavuustavoitteita. Ministeriö on vahvistanut 30.3.2023 rahaston tilinpäätöksen valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan käsittelyn jälkeen.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Tilinpäätöksessä esitetään maatalouden investointi- ja aloitustukien sekä tutkimuksien toteutuneet kappalemäärät, tiedot valtionvastuu- ja valtiontakaustoiminnasta sekä takaisinperinnöistä. Makerasta ei rahoitettu maatalouden investointiavustuksia vuonna 2022.

Makerasta myönnettiin vuonna 2022 maatalouden rakennetuista annetun lain mukaisia valtiontakauksia lähes 10,7 milj. euron lainapääomalle. Valtion takaama lainamäärä nousi 80,2 milj. euroon vuonna 2022 (76,9 milj. euroa vuonna 2021).

Vuoden 2022 aikana Makerasta myönnettiin maatalojen maksuvalmiuslainoille annetun lain (232/2019) mukaisia valtiontakauksia tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville maatalousyrittäjille 10,7 miljoonaa euroa 13,4 miljoonan euron lainapääomalle. Vuoden 2022 lopussa valtion takaama lainamäärä tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville maatalousyrittäjille oli yhteensä 27,3 miljoonaa euroa (laki 922/2016 takauksia 6,2 miljoonaa euroa ja laki 232/2019 takauksia 21,1 miljoonaa euroa). Vuoden 2021 lopussa lainamäärä oli 36,8 miljoonaa.

Valtiontakauksista mahdollisesti aiheutuvat menot maksetaan Makeran varoista. Vuonna 2022 takauksista aiheutui 2,8 miljoonaa euroa tappioita (2,5 miljoonaa euroa vuonna 2021). Tilikauden aikana takaustappiot ovat kasvaneet.

Makerasta myönnettiin rahoitusta 30 uuteen tutkimus- ja kehittämishankkeeseen. Tutkimus- ja kehittämishankkeisiin oli vuoden 2022 käyttösuunnitelmassa osoitettu rahoitusta 5,86 milj. euroa, josta 5 milj. euroa maa- ja elintarviketalouden tutkimushankkeisiin. Rahoitus on kokonaisuudessaan myönnetty hankkeille.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

Makeralla ei ole palkattua henkilökuntaa. Vuonna 2022 tehtäviä hoidettiin Ruokavirastossa, Valtiokonttorissa sekä maa- ja metsätalousministeriössä. Rahastoa koskevien tehtävien hoito on otettu huomioon Ruokaviraston henkilöstökehityksessä sekä toiminnassa. Ministeriössä Makeraan liittyviä tehtäviä hoidetaan ruokaosastolla. Päätöksiä Makeran varoista tehtiin ministeriössä, Ruokavirastossa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Rahaston tilintarkastuskertomuksen ja tilintarkastusmuistion mukaan tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan rahaston toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Rahaston hallintoa on hoidettu sitä koskevien lakien, säädösten ja ohjeiden mukaisesti. Tilintarkastajan aiemmin antamat suositukset tilusjärjestelyiden kirjausmenettelyjen ja seurantatapojen kehittämiseksi on riittävällä tavalla huomioitu.

Tilinpäätöksessä on kuvattu sekä valtion talousarviosta että maatilatalouden kehittämisrahastosta rahoitettuja maatalouden investointitukia. Vuonna 2022 maatalouden investointituet maksettiin kokonaan EU-osarahoitteisina valtion talousarviosta, joten tilinpäätöksessä ei ole tarpeen kuvata valtion talousarviosta rahoitettavia investointeja.

Maa- ja metsätalousministeriö kehottaa rahastoa kiinnittämään huomiota tilinpäätöksessä esitettävien tietojen yhdenmukaisuuteen. Esitettyjen lukujen sekä tilinpäätöksessä käytettävien termien tulee olla samalla tavalla kirjoitettu eri kohdissa. Tilinpäätösanalyysissä tulee kuvata vuosien välillä tapahtuneet muutokset pelkkien prosenttien sijasta ensisijaisesti lukuina (erityisesti kohdat 1.6.2 käyttösuunnitelman toteutuminen sekä 1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma).

3. Ministeriön esitys rahaston toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Rahaston tulee jatkossa arvioida omaa toimintaansa suhteessa rahaston toimintaan tehtäviin linjauksiin yhteistyössä ministeriön kanssa.

Rahaston tulee tarkastella menojen kirjausperustetta myönnettyjen avustusten osalta.

Ministeriö toteaa, että tilintarkastajan toistaman suosituksen mukaisesti rahaston tulee edelleen kiinnittää huomiota täsmäytysmenettelyihin ja oikeellisuuden ja täydellisyyden varmentavien kontrollien kehittämiseen tilusjärjestelyiden osalta. Lisäksi ministeriö toteaa uudelleen, että tilintarkastajan suosituksen mukaisesti rahaston tulee kuvata rahaston reaali- ja kirjanpidon prosessit ja määritellä niihin liittyvät vastuut kirjallisesti. Ajantasaiset prosessikuvaukset helpottavat muun muassa toiminnan jatkuvuuden turvaamista henkilövaihdostilanteissa.

Takaustappioiden kasvun vuoksi Makeran johtokunnan tulee seurata valtiontakauksista rahaston vastattavaksi jäävien menojen kehitystä.

4. Ministeriön omat toimenpiteet rahaston tuloksellisuuden parantamiseksi

Suomen CAP-suunnitelmaan 2023-2027 sisältyvät toimenpiteet otettiin käyttöön vuoden 2023 alusta, jolloin Makeran rooli maatalouden investointien rahoittajana pieneni. Makerasta kuitenkin rahoitetaan huoltovarmuuspaketin yhteydessä päätetyt energiainvestoinnit. Tulevaisuudessa rahaston merkitys takaustoiminnassa vahvistuu. Muutos selkeyttää Makeran toimintaa talousarvion ulkopuolisena rahastona. Rahaston toiminnan kehittämistä ja selkeyttämistä on tarkoitus jatkaa.

Makeran tehtävät jakaantuvat säädösten perusteella maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston, Valtiokonttorin ja rahaston johtokunnan kesken. Rahaston hallinnon hajanaisuudesta johtuen ministeriö kiinnittää erityistä huomiota rahaston kokonaisuuden hallintaan sekä tietojen täydellisyyden ja oikeellisuuden varmentamiseen liittyvien kontrollien tarpeeseen yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Apulaisosastopäällikkö

Taina Aaltonen

Tiedoksi

Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
MMM osastot ja toimialat
MMM/HAKE/ohjaus- ja talousyksikkö
MMM/RO/yksiköt

VN/8963/2023-MMM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: